

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

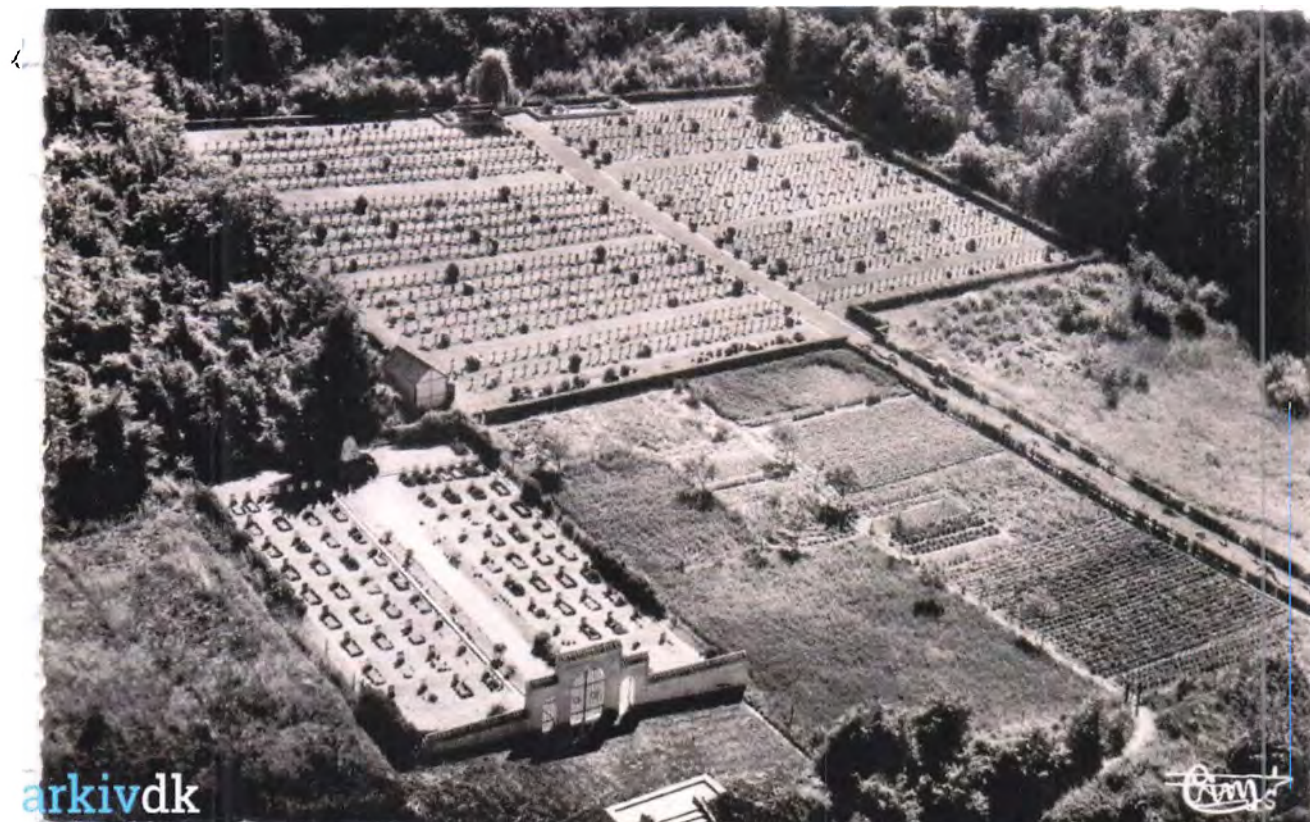
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DEN SØNDERJYSKE KIRKEGÅRD I BRAINE

Billede: Luftfoto af Den Sønderjyske Kirkegård og den franske krigskirkegård i Braine. I de to store firkanter øverst i billedet ligger franskmænd begravet. I den mindre firkant til venstre ligger danskerne begravet. Billedet er taget i tiden før der blev opført mur omkring Den Sønderjyske Kirkegård. Kilde: Lokalthistorisk Arkiv For Tandslet Sogn/arkiv.dk.

Titel: Den Sønderjyske Kirkegård i Braine

Forfatter: Søren Rasmussen

Sat med: Bahnschrift SemiLight

ISBN: 978-87-972254-4-8

Tryk i Danmark ved: www.LaserTryk.dk

Udgivelsesår: 2021

FORORD

Jeg havde den glæde og ære, som viceborgmester, at repræsentere Kolding Kommune ved markeringen af 100 året for afslutningen på 1. verdenskrig, ved Den Sønderjyske Kirkegård i Braine i Frankrig. Det var den 11. november 2018. Besøget gjorde et uudsletteligt indtryk på mig. Historien om de tusindvis af dansksindede sønderjyder, det måtte i krig for den tyske kejser under første verdenskrig, har altid optaget mig. Men det blev meget håndgribeligt, da jeg stod ved nogle af de unge menneskers grave. Ligeledes at se nogle af arrede slagmarker og de endeløse rækker af gravsteder og kors. Krigen i al dens gru, kom meget tæt på.

I 2020 og 2021 fejre vi 100 året for genforeningen, men en særdeles vigtig del af fortællingen om den glade begivenhed, er det der gik forud. Nemlig ofrene under 1. verdenskrig. De unge mænd håbede på, at de ved at gøre deres pligt, som borgere i det tyske kejserrige, efter krigen ville få ret til en folkeafstemning om deres hjemstavns tilhørsforhold til Danmark.

Billede: HKH Prins Joachim taler på pladsen foran Den Sønderjyske Kirkegård i Braine, 11. november 2018. Jeg ses yderst til højre.

Vi er de omkring 30.000 sønderjyder der måtte deltage i 1. verdenskrig på tysk side, stor tak skyldig. For med deres kolossale offer, fik vi folkeafstemningen og, i hvert fald en del af, Sønderjylland kunne vende tilbage til Danmark i 1920.

Dette lille hæfte viser de 79 grave, billeder af de faldne mænd jeg har kunnet finde billeder af, mindesmærket og mindepladerne for alle de faldne, uanset hvor de er begravet, som findes på kirkegården samt et par beretning om nogle af skæbnerne. Det indeholder også en kort rids af historien bag, oplysninger om restaurering og genindvielsen samt markeringen af 100 året for afslutningen på 1. verdenskrig.

Kolding, januar 2021
Søren Rasmussen

KORT OM HISTORIEN

Den Sønderjyske Kirkegård i Braine er indviet på Valdemarsdag, den 15. juni, 1924.

Umiddelbart kan det synes underligt, at der er en dansk kirkegård i Frankrig, for faldne sønderjyder fra 1. verdenskrig. Men forklaringen er både enkel, frygtelig og smuk på samme tid.

I 1864 havde Tyskland havde besat Sønderjylland, helt op til Kongeåen syd for Kolding. I Frankrig var Alsace-Lorraine også besat af tyskerne. Da 1. verdenskrig brød ud mellem Frankrig og Tyskland blev mændene i de to besatte områder indkaldt på tysk side.

Det var mod deres vilje, at danskerne greb til våben og drog til Frankrig for at kæmpe, og for manges vedkommende blev det deres død. Ligeså var det for franskmændene fra Alsace-Lorraine. Men det betød, at der i Frankrig var stor forståelse for sønderjydernes situation.

Efter våbenhvilen i 1918 blev de talrige ofre for kampene ved Chemin des Dames fordelt på franske, tyske, engelske og italienske kirkegårde. Men hvad skulle man gøre med de døde danske soldater? Danskerne ønskede ikke, at deres kære skulle hvile blandt tyske soldater. Franskmændene skønnede, at man ikke kunne begrave dem blandt franske soldater.

Det endte med en aftale mellem den franske og den danske stat om, at begrave de danske soldater på en særlig kirkegård, hvor deres eget flag kunne vaje. Fransk storsind af fineste karat over for dem, der jo egentligt var deres fjender under krigen og som givetvis har kostet franskmænd livet.

Placeringen blev den lille landsby Braine, nord for Paris. Foreningen "De Sønderjyske grave" skulle sørge for at få de dræbte danske soldater ført til denne kirkegård. Man hentede jord i Danmark, hvilket berettiger til at sige, at soldaterne hviler i dansk jord.

Den danske stat viste sin taknemmelighed over for Frankrig og særligt byen Braine ved at forære byen forskelligt bl.a. en stor grund, feriekoloni/skole og så har den danske stat købt et hus til veteranerne "Foyer de Combattant" der også kaldes det danske hus. Nu er der ikke længere veteraner fra første verdenskrig, men også veteraner fra anden verdenskrig, krigen i Algeriet og nu internationale missioner bruger stadig huset. På første sal er der rum med mange minder fra danske besøgende i Braine.

Braine er venskabsby med Haderslev og vedligehold af Den Sønderjyske Kirkegård varetages af Den Sønderjyske Fond, der modtager årlige bevillinger fra Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Tønder, Vejen og Kolding Kommuner.

Billede: Der har været utallige danske besøg i Braine siden 1924. Her er det 2. Regiments Musikkorps under optog gennem Braine omkr. 1960. Fotograf: Aksel Larsen.

MINDESMÆRKET

Mindesmærket på Den Sønderjyske Kirkegård er opsat i tiåret for kirkegårdens etablering i 1934. Monumentet er tegnet af den danske arkitekt Oscar Gundlach-Pedersen.

Det er et fælles mindesmærke for alle i dansksindede der faldt i første verdenskrig.

Det består af danske sandsten hvilende på en sokkel af sort marmor. Teksten: "SACRIFICIUM VITÆ PATRIA VITA" er indhugget.

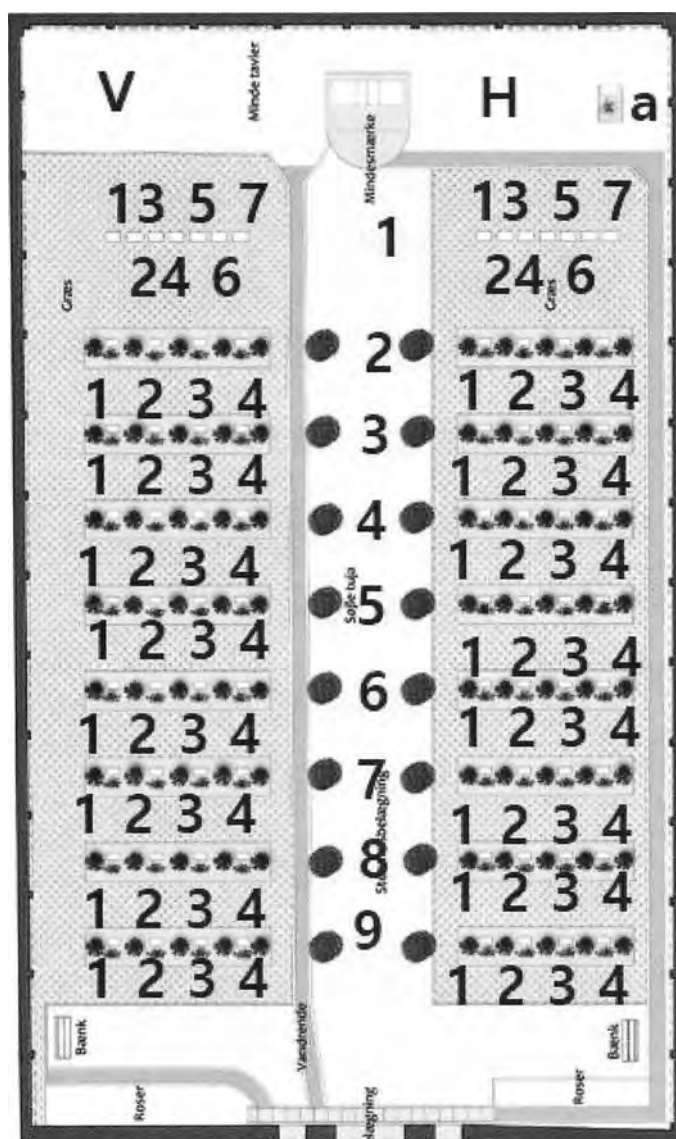
Billede: Den 11.11.2018 kransenedlæggelse på Den danske kirkegård i Braine, Frankrig. Borgmester H. P. Geil (Haderslev), borgmester Thomas Andresen (Aabenraa), borgmester Henrik Frandsen (Tønder), viceborgmester Susanne Dyreborg (Esbjerg), viceborgmester Søren Rasmussen (Kolding), viceborgmester Stephan Kleinschmidt (Sønderborg) og viceborgmester Morten Thorøe (Vejen)

Gravens placering	Navn	Født	Fødested	Død
H øverst	Georg Marius Andersen	3-8-1892	Ellum	19-4-1918
H r.8 g.1	Hans Andersen	16-3-1894	Lysabild	12-10-1916
V r.6 g.4	Peter Andersen	11-12-1895	Lysabild	6-4-1916
H r.1 g.4	Niels Chr. A. Corneliussen	18-3-1883	L.Emmerske	4-6-1918
V r.1 g.5	Christian Andresen	14-10-1890	Vibøge, Als	22-9-1914
V r.8 g.2	Peter Callesen Beck	8-10-1897	Rødding	17-3-1917
V r.1 g.3	Jens Boisen	21-4-1892	Tyrstrup	10-5-1916
H r.9 g.2	Hans Bonnichsen	11-12-1892	Ulvslyst	19-8-1918
H r.6 g.2	Jens Böttger	10-10-1895	Stepping	31-8-1918
H r.9 g.4	Gerhardt Lorenz F. Carlsen	16-2-1898	Flensborg	25-3-1918
V r.7 g.3	Andreas Christensen	26-10-1895	Stenderup	7-12-1918
V r.4 g.3	Christian Christensen	20-4-1884	Rørkær	15-4-1919
V r.1 g.7	Henrik Anton Christensen	17-1-1897	Søgaardsmark	6-5-1917
V r.8 g.1	Iver Christensen	10-6-1893	Over Jels	19-7-1918
H r.2 g.2	Peter Christensen	22-4-1897	Øsby	20-8-1917
V r.1 g.2	Oskar Ludvig Damm	6-4-1896	Haderslev	8-8-1916
H r.4 g.1	Thorvald Dau	16-10-1891	Broballe	1-5-1918
V r.1 g.4	Friedrick W. Dohrmann	16-8-1877	Satjendorf	20-4-1916
H r.8 g.2	Knud Eriksen	30-9-1890	Marstrup	12-8-1916
V r.1 g.1	Jens Frandsen	2-7-1884	Hygum	2-5-1917
H r.3 g.4	Georg Adolf Frost	10-3-1895	Hørup	17-10-1915
H r.7 g.4	Hans Peter Grundahl	23-1-1887	Andrup	17-1-1916
H r.1 g.7	Fritz Gøttsche	26-9-1896	Sønder Hygum	19-7-1916
V r.5 g.3	Christian Hansen	10-3-1898	Tandslet	4-8-1918
V t.7 g.2	Hans Hansen	26-10-1880	Broager	9-6-1918
V r.4 g.1	Harald Boysen Hansen	24-6-1895	Østerhøjst	5-2-1917
V r.8 g.4	Johannes Hansen	18-11-1898	Vollerup	31-5-1918
V r.6 g.2	Peter Andreas Hansen	11-10-1894	Haderslev	7-7-1917
V r.3 g.4	Nis Henriksen	22-8-1896	Nørballe	14-10-1916
V r.5 g.4	Thomas Carstensen Hockerup	12-11-1898	Aabenraa	3-5-1918
V r.9 g.2	Jørgen Hansen Holdt	27-6-1899	Frørup	17-10-1918
H r.7 g.1	Bernhard Ipsen	27-7-1879	Ørslev	1-4-1918
V r.9 g.3	Otto Theodor Iversen	19-2-1897	Magstrup	25-8-1918
H r.1 g.6	Søren Hansen Iversen	3-3-1898	Tyrstrup	25-3-1918
H r.5 g.3	Hans Jacobsen	31-3-1885	Langdal	18-4-1918
H r.5 g.4	Daniel Jensen	14-11-1874	Vejbæk	15-7-1918
H r.5 g.2	Jens Peter Jensen	2-8-1894	Marstrup	21-3-1918
H r.3 g.1	Peter Jensen	16-11-1896	Skaerbæk	28-6-1918
V r.9 g.1	Søren Utoffe Jensen	6-11-1895	Haderslev	14-5-1918
V r.2 g.3	Hans Lorenzen Jepsen	17-11-1894	Lavensby	5-8-1916
V r.2 g.1	Christen J. Jessen	22-7-1888	Lysabild	12-7-1915
V r.7 g.1	Christen Christensen Jessen	16-6-1894	Tyrstrup	29-10-1918
H r.2 g.3	Lorenz Johansen	26-11-1884	Aarøund	7-2-1917
H r.1 g.2	Christian Johansen-Petersen	15-11-1893	Ellum	2-3-1915
H r.2 g.4	Christian Jørgensen	11-1-1883	Kegnaes	7-10-1917
V r.2 g.2	Peter Petersen Krebs	3-5-1894	Agtrup	22-7-1918
H r.1 g.1	Christian Lassen	16-1-1898	Skovby	2-7-1918
H r.3 g.2	Mathias Peter Lausten	27-9-1893	Ellum	31-8-1917
H r.1 g.5	Brix Loff	28-8-1898	Hoptrupskov	10-2-1919
H r.1 g.3	Hans Anton Lützen	20-8-1894	Vesterland	25-9-1915
H r.9 g.1	Peter August Mathiesen	22-12-1876	Blans	12-7-1916
H r.7 g.3	Kresten Petersen Moos	31-8-1895	Bramdrup	15-7-1918
V r.8 g.3	Hans Christian Mortensen	18-4-1886	Skovlund	4-4-1918
V r.4 g.4	Harald Christian Møller	13-3-1894	Frørup	18-5-1917
H r.6 g.1	Jendre Møller	2-9-1884	Aabenraa	15-10-1915
H r.2 g.1	Thomas Petersen Møller	29-8-1896	Nr. Ønslev	12-4-1918
V r.6 g.1	Rasmus Nissen	3-9-1881	Bjolderup	5-8-1916
V r.3 g.3	Johannes F. Wilhelm Olling	27-1-1896	Haderslev	10-9-1916
V r.3 g.2	Johan Christian Petersen	10-12-1877	Randerup	5-4-1918
V r.9 g.4	Marius Petersen	30-10-1886	Toghalemark	23-4-1917
V r.3 g.1	Thomas Lund Petersen	25-12-1894	Vojens	7-2-1917
V r.6 g.3	Peter Poulsen-Holm	4-5-1896	Stepping	1-10-1917
V r.5 g.1	Jørgen Rasmussen	22-7-1884	Simmersted	22-8-1918
H r.9 g.3	Wilhelm Autzen Rutlen	5-6-1892	Maugstrup	14-6-1915
H r.6 g.4	Karl Christian Schirmhoff	26-9-1894	Hoptrup	22-6-1916
V r.2 g.4	Anton Christian Schmidt	6-3-1888	Endrupskov	26-9-1918

H r.8 g.4	Hans Schmidt	2-4-1894	Sønderballe	15-7-1916
V r.5 g.2	Jørgen Petersen Schmidt	10-9-1896	Haderslev	26-8-1916
H r.5 g.1	Lauritz Schmidt	2-2-1889	Brandsbøl	4-6-1918
H r.8 g.3	Johannes Thomsen Skov	21-12-1882	Favervraa	19-4-1917
H r.6 g.3	Max Spethmann	7-5-1917	Sude	7-5-1917
H r.3 g.3	Carl Sprenger	21-5-1884	Sønderborg	13-7-1915
V r.4 g.2	Reinhard Sørensen	6-9-1896	Agtrup	5-4-1919
H r.7 g.2	Peder Thomsen	30-7-1889	Haistrup	28- 1-1918
V r.7 g.4	Jens Thorøs	18-12-1878	Langetvedskov	8-9-1914
V r.1 g.6	Valdemar Thyssen	15-9-1892	Skaerbaek	23-7-1918
H r.4 g.3	Theodor Tønder	22-12-1889	Ellum	28-12-1916
H r.4 g.4	Marius Nissen Wind	9-3-1886	Skovhøj	14-10-1915
H r.4 g.2	Hans Wonsbeck	16-9-1893	Aastrup	23-7-1918

OVERSIGT

Oversigt over gravenes placering på Den Sønderjyske Kirkegård i Braine.

"V" for venstre. "H" for højre. Numrene i midten angiver række nummer. Numrene i siderne angiver numrene på gravene.

I det følgende vises gravene, først i venstre side, så i højre side, efter række og nummer på den enkelte grav.

Venstre / Række 1 / Grav 1 + 2

Venstre / Række 1 / Grav 3 + 4

Venstre / Række 1 / Grav 5 + 6

Korrekt navn: Waldemar Thyssen

Venstre / Række 1 / Grav 7

Det er bevidst at gravene vises lidt på afstand. Jeg mener det fint illustrere at gravene og de store ofre de repræsenterer, er en del af noget større. De er forbundet med hinanden og med vor fælles historie. Nogle enkelte gravsten vises dog i nærbillede, for også at give læseren et klart indtryk deres udseende tæt på.

Der hvor det har været muligt at finde billeder af de faldne mennesker, er de sat udfor billedet af gravstedet.

Æret være deres minde !

Venstre / Række 2 / Grav 1 + 2

Venstre / Række 2 / Grav 3 + 4

Korrekt navn: Anton Christensen Schmidt.

Venstre / Række 3 / Grav 1 + 2

Korrekt navn er: Thomas Hansen Petersen.

Korrekt navn: Johann Christian Petersen.

Venstre / Række 3 / Grav 3 + 4

Korrekt navn: Nis Hinrichsen

Venstre / Række 4 / Grav 1 + 2

Korrekt navn: Jens Reinhard Sørensen.

Venstre / Række 4 / Grav 3 + 4

Korrekt navn: Harald Christian Möller.

Venstre / Række 5 / Grav 1 + 2

Venstre / Række 5 / Grav 3 + 4

Venstre / Række 6 / Grav 1 + 2

Venstre / Række 6 / Grav 3 + 4

Korrekt navn: Peter Paulsen Holm

Venstre / Række 7 / Grav 1 + 2

Korrekt navn: Chresten Chrestensen Jessen.

Venstre / Række 7 / Grav 3 + 4

Korrekt navn: Jens Thorøe

Venstre / Række 8 / Grav 1 + 2

Venstre / Række 8 / Grav 3 + 4

Venstre / Række 9 / Grav 1 + 2

Korrekt navn: Søren Jensen.

Foto: Christiansfeld Arkiv.

Venstre / Række 9 / Grav 3 + 4

Foto: Foreningen "I farfars fodspor".

Højre / Række 1 / Grav 1 + 2

Højre / Række 1 / Grav 3 + 4

Højre / Række 1 / Grav 5 + 6

Foto: Brix Løff er nr. 7 på billedet. Her er han ca. 10 år i 1908. Fra Ensted Sogns Lokalhistoriske Arkiv.

Højre / Række 1 / Grav 7

Korrekt navn: Fritz Götsche.

Højre / Række 2 / Grav 1 + 2

Højre / Række 2 / Grav 3 + 4

Fulde navn: Lorenz Holm Johansen.

Christian Jørgensen og hustru
Anne Marie Petersen.

Højre / Række 3 / Grav 1 + 2

Højre / Række 3 / Grav 3 + 4

Korrekt navn: Karl Georg Sprenger

Korrekt navn: Georg Adolph Frost.

Højre / Række 4 / Grav 1 + 2

Fulde navn: Hans Nissen Wonsbek.

Højre / Række 4 / Grav 3 + 4

Højre / Række 5 / Grav 1 + 2

Fulde navn: Lauritz Hansen Schmidt.

Korrekt navn: Jens Erich Jensen.

Højre / Række 5 / Grav 3 + 4

Højre / Række 6 / Grav 1 + 2

Korrekte navn: Jendre Berthelsen Möller.

Højre / Række 6 / Grav 3 + 4

Fulde navn: Max Johan Hans Spethmann.

Korrekt navn: Carl Christian Schirmhoff.

Højre / Række 7 / Grav 1 + 2

Højre / Række 7 / Grav 3 + 4

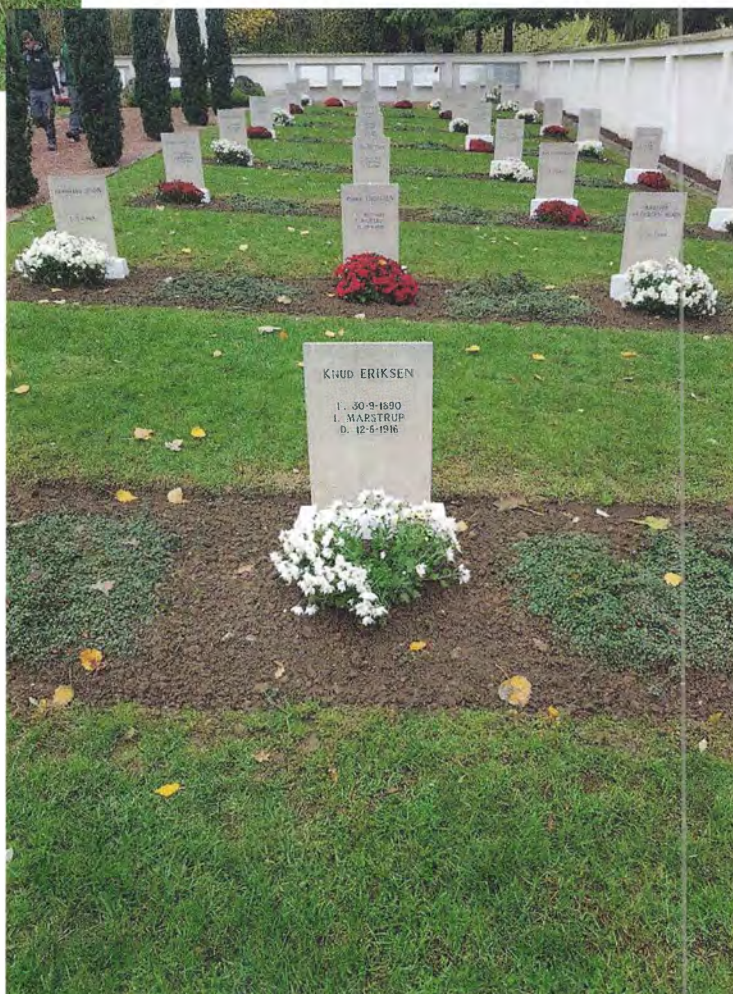
Korrekt navn: Christen Petersen Moos

Højre / Række 8 / Grav 1 + 2

De to mennesker på billedet er Knud Eriksens søster Christine Jessen, født Eriksen, med sin mand Bertel Jessen fra Hoptrup. De besøgte Knud Eriksens grav ved indvielse af den Sønderjyske kirkegård i Braine.

Højre / Række 8 / Grav 3 + 4

Fulde navn: Hans Larsen Schmidt.

Højre / Række 9 / Grav 1 + 2

Peter August Matthiesen og Meta Catharina Marie Matthiesen med børnene Lars Erik Matthiesen og Astrid Anna Cathrina Erika Matthiesen.

På billedet ses værten på Restaurant Ulvsløst Jørgen Bonnichsen med sønnen Hans, en gendarm og to børn stående på Christiansfeld Landevej ud for Restaurant Ulvsløst. Historisk Arkiv for Haderslev Kommune.

Højre / Række 9 / Grav 3 + 4

Korrekt navn: Wilhelm Autzen.

Højre / Øverst

V		H	a
13 5 7	1	13 5 7	
24 6		24,6	
.....	● 2 ●	
1 2 3 4	● 3 ●	1 2 3 4	
1 2 3 4	● 4 ●	1 2 3 4	
1 2 3 4	● 5 ●	1 2 3 4	
1 2 3 4	● 6 ●	1 2 3 4	
1 2 3 4	● 7 ●	1 2 3 4	
1 2 3 4	● 8 ●	1 2 3 4	
1 2 3 4	● 9 ●	1 2 3 4	
1 2 3 4		1 2 3 4	

Graven er placeret ved "a" på kortet.

ISTANDSÆTTELSE OG GENINDVIELSEN

Tidens tand havde sat sine tydelige spor på kirkegården og i 2010 blev der på Finansloven afsat 500.000 kr. til at renovere kirkegården i Braine. Den skulle være renoveret til 95 året for afslutningen på 1. verdenskrig. I 2012 var der kommet en ny regering og der opstod uenighed om, hvem der skulle betale for renoveringen af kirkegården. Den nye kulturminister Uffe Elbæk, ville fjerne bevillingen. Der opstod et større politisk slagsmål. Men Laurids Jessen, der bor i Luxembourg, gav 700.000 kr. til renoveringen og den anden halvdel blev, efter megen debat, bevilget af Kulturministeriet.

Der var ingen tvivl om, at det var meget tiltrængt med en renovering. Som det fremgår af billedet var den oprindelig hvide kirkegårdsmur, meget medtaget og nærmest grå eller sort. Beplantningen var uden ide og stedet var ikke værdigt længere.

Renoveringen blev forestået af Jørgen Overbys Tegnestue A/S. De gjorde et fremragende stykke arbejde og renoveringen lykkedes til fulde.

Tegnestuen designede også bl.a. nogle smukke bænke, beplantningen ved gravene er nu rød og hvid på skift og muren og indgangsparti er igen smukt hvidt.

I forbindelse med reoveringen blev der opsat tolv mindetavler med alle de faldne sønderjyder man kunne finde navnene på. 5.333 mennesker blev det til. De er opført efter sogn på pladerne.

Ved indgangspartiet er opsat landkort med kort forklaring om Sønderjylland.

Ved genindvielsen var der mange deltagere. Fra det officielle Danmark deltog bl.a. HKH Prins Joachim. Slesvigske Musikkorps spillede og solen strålede over begivenheden.

På indgangspartiet er opsat en plade med indskrift til minde om dagen.

HUNDREDÅRET FOR AFSLUTNINGEN PÅ FØRSTE VERDENSKRIG

I forbindelse med 100 året for afslutningen på 1. verdenskrig tog Haderslev Kommune initiativ til, at invitere de seks øvrige kommuner, der indeholder dele af Sønderjylland, med til Barine.

Jeg var i den glædelige situation, at blive udpeget til at deltage sammen med byrådsmedlem Elvis Comic (A) og Socialdirektør Lars Rasmussen (der også er min bror). Besøget strakte sig over tre dage. Den sidste dag var 11. november 2018, hvor det var hundrede år siden 1. verdenskrig blev afsluttet.

På pladsen foran Kirkegården holdt HKH Prins Joachim tale. Det gjorde repræsentanter for byen Braine og Frankrig ligeledes.

Derefter var der kransenedlæggelse. HKH Prins Joachim og HKH Prinsesse Marie lade først en krans, derefter forskellige andre, heriblandt også os der repræsenterede de sønderjyske kommuner.

PAUL VERRIER

Fra "Paul Verrier: "Slesvig". Udvalg af foredrag og artikler af Paul Verrier". Forord af Kr. Nyrop. H. Aschehoug & Co., København 1918:

"Han blev født den 13. februar 1860 i La Ferté Marcé i Normandiet. Han tog i 1879 studentereksamen og studerede derefter med sine gode sprog-evner tysk og engelsk. Han var ud af en normannisk slægt, og på den baggrund begyndte han at interessere sig for de nordiske lande og især Danmark. Han besluttede sig til at lære dansk.

I 1897 kom Paul Verrier for første gang til København, hvor han straks kom i forbindelse med sønderjyske kredse og foreninger. På den baggrund rejste han til Sønderjylland, hvor han opsøgte en række af de ledende personligheder inden for det nationale arbejde og derfor fik et indgående kendskab til sønderjydernes vilkår.

Efter rejsen til Danmark skrev Verrier en række artikler og digte om Sønderjylland og om sønderjydernes kamp mod fremmedherredømmet. I 1905 blev han udnævnt til docent ved Sorbonne, hvor han skulle forelæse over moderne nordiske sprog. Han greb enhver lejlighed til at tale om Sønderjylland, og når hans elever tog til Danmark, fik de altid en hilsen med til Paul Verriers venner i Aabenraa og Flensborg.

Efter krigsudbruddet i 1914 stille Paul Verrier sig til rådighed for den franske udenrigs- og krigsministerium, og da han hørte, at det 9. preussiske armékorps, hvor han vidste sønderjyder gjorde krigstjeneste, var marcheret ind i Belgien og havde været i kamp, henvendte han sig til de to ministerier og anmodede om, at sønderjyske krigsfanger skulle have samme behandling som krigsfanger fra Alsace-Lorraine, der på samme måde som sønderjyderne var tvunget til at kæmpe en krig, som ikke var deres. Han foreslog at man oprettede en lejr specielt for sønderjyske krigsfanger og forsynet med lister med navne på ca. 200 sønderjyder rejste han til Nordfrankrig for at lede efter evt. krigsfanger af sønderjysk herkomst.

Det lykkedes for Verrier at få etableret en særlig krigsfangelejr for sønderjyder ved byen Aurillac i Sydfrankrig, og han fik også opsynet med lejren, samtidig med at han passede sit undervisningsarbejde i Paris. I efteråret 1918 var antallet af sønderjyske krigsfanger i Aurillac oppe på over 500. Mange af dem havde arbejde hos bønder i nærheden og fik en god behandling. Måske Martin N. Hansen fandt inspiration til digtet "Madeleine" i omegnen af Aurillac.

Meddelelsen om våbenstilstanden den 11. november 1918 vakte naturligvis jubel blandt fangerne, men der skulle gå endnu fire måneder, før de via Dunkerque kunne sejles til København med skibet "Skt. Thomas". De 314 krigsfanger ankom til København den 31. marts 1919, hvor Paul Verrier blev hyldet for sin indsats".

Billeder: I forbindelse med 100 året for 1. verdenskrigs afslutning blev et portræt af Paul Verrier overdraget til Våbenbrødrenes hus i Braine. Det har været i familien Plums eje indtil 2018, hvor Hanne Munk Plum overdrog det.

EN SKÆBNE

Det er ubegribeligt hvilke rædsler de mennesker der deltog i 1. verdenskrig blev udsat for. Nedenfor er et eksempel på hvad de dansksindede soldater, der hviler på Den Sønderjyske Kirkegård i Braine oplevede.

"Det er som om, man kun er jaget herud for at vente på døden"

Thorvald Dau kommer til helvede ved Verdun i august 1916. Her er han ved fronten i otte dage, inden han bliver afløst. I et brev hjem til forældrene fortalte han: "En fuldtræffer slog tæt ned ved mig, stønnen og skrig. Råb efter sanitetssoldater, lidt længere fremme ligger en afrevet fod, så et par døde soldater. 30 meter fra os på den anden front slår de franske granater ustandseligt ned. Alt er indhyllet i støv".

"Det er et rent helvede. Kun den, der har været her, kan forestille sig denne elendighed. Utallige projektiler krydser her deres bane og fremkalder øredøvende torden. Engang imellem en kort, uhyggelig pause. I det fjerne knitrer infanteriilden, og sårede kammeraters gråd når op til øret. Ude af stand til at hjælpe må man bruge sin energi for ikke at tabe forbindelsen. Lyskugler og signalraketter, der taler til artilleriet, farer til vejrs og belyser omgivelserne med et skær, der får en til at fare sammen. Hvad er det? Faldne helte, stinkende lemlæstede lig. Begrave dem er umuligt, i næste øjeblik graves de måske op igen af en granat" og videre hedder det: "Vi har alle forandret os i de otte dage, enkelte er næsten ikke til at kende".

"Dagligt kræves der svære tab. Det kan næsten kun kaldes myrderi, men ikke krig. Det er som om, man bliver jaget herud for at vente på døden".

Thorvald Dau bliver 2. april 1918 ramt af en granat, der sårer syv og dræber seks mand. Han kommer på lazaret hårdt såret i begge ben. Gennem breve i april opmuntrer han sine forældre med, at skaderne ikke er slemme, og at krigen nu er slut for ham. Forældrene derhjemme frygter dog det værste, og Thorvald Dau får halsbetændelse og kan ikke spise. 28. april skriver han hjem: "Det skal dog blive bedre dag for dag - det er hovedsagen. Men fremskridtene er kun små, så vi må håbe det bedste. Er man kommet gennem så meget, kan man vel også klare det. Jeg kan ikke skrive mere - øjnene falder i for mig. Mange hilsner til Eder alle sammen, Thorvald". Thorvald Dau dør på lazarettet 1. maj, 26 år.

BRØDRENE ANDERSEN

Et indblik i fire brødres skæbne under første verdenskrig. De to er begravet på Den Sønderjyske Kirkegård i Braine.

Peter Andresen Andersen og Anne Chatrine havde ti børn. Syv sønner og tre døtre. Fire af sønnerne var gamle nok til at kunne deltage i 1. verdenskrig. Tre kom til fronten, hvoraf to døde. Den fjerde snød sig fri af militærtjeneste.

Billede: Brødrene Peter Andersen (1895-1916) og Hans Andersen (1897-1916) fra Lysabild.

Peter og Hans Andersen var i samme kompagni: Reserve-Infanterie-Regiment Nr. 216, 5. Kompagnie. Peter døde den 6. april 1916. Han blev ramt i brystet og underlivet af fragmenter fra en shrapelgranat ved St. Eloi nær Ypres i Belgien, hvorefter han døde.

Broderen Hans døde den 12. oktober 1916. Ved floden Somme skulle soldaterne løbe over en bro, mens de blev stærkt beskudt. De løb over i små grupper og Hans tøvede med at løbe over broen. Til sidst løb han alene over og han blev ramt af en granat. Han døde næste dag på lazerettet i Mesil le petit ved Neslé.

Billede: Andreas Andersen fra Neder Lysabild gjorde alt for at slippe for militærtjeneste. Skulle han omkring red han på sin lille hest medbringende sine krykker.

Da krigen brød ud i august 1914, lod han sig falde ned på et cementgulv fra et stort kornlæs, hvorefter han og stak fingrene på højre hånd ind under bagerste vognhjul. Det yderste af fingrene blev kørt og delvis knust. Han kom på hospitalet i Sønderborg. Til hans store ærgrelse

lykkedes det at redde fingrene og hans førlighed.

Senere forsøgte han at gøre sig uduelig som soldat ved kun at spise tobak og drikke eddike. Hun blev gul over hele kroppen og tynd som et skelet. I længden kunne han ikke holde til denne "kur," maven gik i stå og han måtte opgive dette forsøg. Kort efter blev han rigtig syg af meningitis og kom igen på hospitalet. Det passede ham godt. Da han var ved at komme sig af sygdommen hævdede han, at det ene ben var blevet stift. Da han blev udskrevet af hospitalet var det med krykker og et stift ben. Kun hans far vidste at benet ikke var stift og at Andreas simulerede. Resten af krigen gik han med krykker. Den 11. november 1918 kom Andreas brasende ind til en gymnastikaften i forsamlingshuset. Han råbte med sine lungers fulde kraft: "Tyskerne har tabt krigen!" Han smed krykkerne og løb gennem salen og sprang hen over hesten.

Billede: Broderen Christen Andersen deltog også i krigen og kom hjem i live.

Kilde: www.100helte.dk og www.denstorekrig1914-1918.dk

Hejs paany det gamle Flag!

HER HVILER I FRANKRIGS JORD
79 UNGE DANSKE MÆND FRA SLESVIG.

DE OFREDE DERES LIV I
KRIGEN 1914-1918
SAMMEN MED TUSINDER AF LANDSMÆND
DER PLIGTTRO KÆMPEDE I DEN TYSKE HÆR
FOR EN SAG, DER IKKE VAR DERES.

FRED VÆRE MED DERES SJÆLE.

DETTE STED VÆRNES
AF DEN SØNDERJYSKE FOND I DANMARK
OG AF BYEN BRAINE.